

2020

Kuhmon kaupungin ehkäisevän päihdetyön toimintasuunnitelma

KUHMO

Kaupunginhallitus 20.10.2020 § 250

Kaupunginvaltuusto 9.11.2020 § 43

Sisällys

1. Kuvaus ehkäisevästä päihdetyöstä.....	2
1.1 Kuvaus ehkäisevän päihdetyön lainsäädännöstä	2
1.2. Ehkäisevän päihdetyön valtakunnallisen toimintaohjelman painopisteet.....	2
1.3. Kuhmon kaupungin omat ehkäisevän päihdetyön rakenteet	3
2. Kunnan toimintaympäristön ja nykytilan analyysi ja muutos sekä arvio kunnan päihdekulttuurista	3
2.1. Tilannearvio kunnan päihdetilanteesta, muutoksista ja ilmiöistä sekä arvio päihdekulttuurista	3
2.1.1. Indikaattoritietoja.....	3
2.1.2. Kunnan asenne- ja päihdekulttuuri	11
2.1.3. Kuhmon toimijaverkosto	12
2.2. Arvio tai analyysi riskitekijöistä, riskivaiheista ja suojaavista tekijöistä.....	13
2.3. Viestintä valintojen ja päätöksenteon tukena	15
3. Toimintasuunnitelma	17
4. Lisätietoa ehkäisevästä päihdetyöstä	21
Lähteet:.....	23

1. Kuvaus ehkäisevästä päihdetyöstä

1.1 Kuvaus ehkäisevän päihdetyön lainsäädännöstä

Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä (523/2015) tuli voimaan vuonna 2015. Sen mukaan julkisen vallan tulee huolehtia alkoholin, tupakan, huumausaineiden ja muiden päihtymiseen käytettävien aineiden sekä rahapelaamisen aiheuttamien haittojen ehkäisystä yhteistyössä yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. Laissa *ehkäisevällä päihdetyöllä* tarkoitetaan toimintaa, jolla vähennetään päihteiden käyttöä ja päihteiden käytöstä aiheutuvia terveydellisiä, sosiaalisia ja yhteiskunnallisia haittoja.

Lain 6 §:n mukaan kunnan tulee ehkäisevän päihdetyön yhteydessä edistää asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia päihteiden aiheuttamien haittojen vähentämiseksi viranomaisyhteistyöllä, viranomaisille annettavilla lausunnoilla sekä kunnan omilla toimilla.

Lain 5 §:n mukaan **kunta huolehtii** ehkäisevän päihdetyön tarpeen mukaisesta organisoinnista alueellaan ja **nimeää** ehkäisevän päihdetyön tehtävistä vastaavan **toimielimen**, jonka tehtävänä on:

- 1) huolehtia kunnan päihdeolojen seurannasta ja niitä koskevasta tiedotuksesta;
- 2) huolehtia siitä, että päihdehaittoja ja niiden vähentämistä koskevaa tietoa tarjotaan yksityisille henkilöille ja koko väestölle;
- 3) lisätä ja tukea päihdehaittoja ehkäisevien toimien osaamista kaikissa kunnan tehtävissä;
- 4) esittää ja edistää ehkäisevän päihdetyön toimia kunnan hallinnossa, erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollossa, sivistys-, liikunta- ja nuorisotoimessa sekä elinkeinotoimessa;
- 5) huolehtia siitä, että 4 kohdassa tarkoitetut kunnan toimet sovitetaan yhteen poliisin, alkoholilain (1143/1994) ja tupakkalain (693/1976) noudattamisen valvonnan, elinkeinoelämän ja erityisesti ehkäisevään päihdetyöhön osallistuvien yleishyödyllisten yhteisöjen ehkäisevään päihdetyöhön kuuluvien ja sitä tukevien toimien kanssa. Kunnan ehkäisevään päihdetyöhön sovelletaan lisäksi, mitä terveydenhuoltolain (1326/2010) 11 ja 12 §:ssä säädetään terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä sekä sitä koskevasta suunnittelusta ja raportoinnista.

(Lisätietoa kohtaan 1.1. tämän suunnitelman sivulla 21.)

1.2. Ehkäisevän päihdetyön valtakunnallisen toimintaohjelman painopisteet

Sosiaali- ja terveysministeriö on julkaisussaan määritellyt seuraavat kuusi painopistettä ehkäisevään päihdetyöhön:

1. Ehkäisevän päihdetyön valtakunnalliset, alueelliset ja paikalliset rakenteet ovat kunnossa
2. Haitoista viestitään tutkittuun tietoon perustuen yksilöiden ja yhteisöjen valintojen sekä sosiaali- ja terveystalouden tueksi
3. Riskikäyttö ja haitat tunnistetaan sekä tukea tarjotaan varhaisessa vaiheessa

4. Alkoholi-, tupakka- ja rahapelihaittojen ehkäisyyn kehitettyä Pakka-toimintamallia toteuttavien kuntien ja alueiden määrä lisääntyy. (Lisätietoa Pakka-toimintamallista tämän suunnitelman sivulla 22.)
5. Haittojen ehkäisyyn panostetaan lähiyhteisöissä
6. Ammattilaisilla on riittävästi ehkäisevän päihdetyön osaamista

1.3. Kuhmon kaupungin omat ehkäisevän päihdetyön rakenteet

Kuhmon kaupunginhallitus on päättänyt 9.10.2018 § 207, että lain mukaisena toimielimenä toimii kaupunginhallitus, ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilönä hyvinvointiaktivaattori ja Ehkäisevän päihdetyön monialainen työryhmä toimii monialaisena työryhmänä.

Kuhmon kaupungin ehkäisevän päihdetyön monialaiseen työryhmään on nimetty jäsenet Kuhmon kaupungin nuoriso- ja liikuntapalveluista, sivistyspalveluista, työllisyydenhoitopalveluista, poliisista, Kainuun sotelta, Kuhmon evl-seurakunnasta, TE-hallinnolta, Kuhmon Terva-asunnoilta ja Kuhmon 4H-yhdistyksestä.

2. Kunnan toimintaympäristön ja nykytilan analyysi ja muutos sekä arvio kunnan päihdekulttuurista

2.1. Tilannearvio kunnan päihdetilanteesta, muutoksista ja ilmiöistä sekä arvio päihdekulttuurista

Suunnitelmatyöhön osallistuneiden näkemyksiä kuhmolaisesta päihdekulttuurista kokemustietoon ja havaintoihin pohjautuen:

Päihteiden (mm. alkoholin) käyttöä on havaittavissa alakouluikäisistä vanhusikäisiin saakka. Aikuisväestön päihteiden käyttö tapahtuu suurelta osin piilossa ja heidän suhtautuminen alkoholiin on arkipäiväistynyt. Poliisi kohtaa yleensä päihtyneitä nuoria häiriötehtävien tai normaalin partioinnin ohessa, harvemmin kotibileiden yhteydessä. Yläkouluikäisissä käytetään päihteitä jonkin verran, mutta on nuoria, jotka eivät käytä niitä ollenkaan. Havaintojen mukaan Kuhmossa vanhemmissa nuorissa (18-29 –vuotiaat) esiintyy enemmän ongelmakäyttäjiä kuin alle 18-vuotiaissa. Kuhmossa on viime aikoina ilmennyt joitakin pontikanteko juttuja. Kotikäyttäjät tekevät myös omatekoista kiljua/viiniä, joita vinkkien mukaan myös välitettäisiin. Muutos huumeasen-teissa on näkyvää ja huumeita on helppo hankkia. Huumeasaineita tiedetään hankittavan netistä.

2.1.1. Indikaattoritietoja

Tähän toimintasuunnitelmaan on valittu vertailukunniksi Ilomantsi, Nurmes, Sotkamo, Suomensalmi sekä koko Kainuu ja koko Suomi. Vertailukunnat ovat vastaavat kuin kunnan Hyvinvointisuunnitelmassa ja -kertomuksessa.

Indikaattoritietoja esitetään Sotkanetin, Kouluterveyskyselyn ja Kelaston tietokannasta. Näistä on tarkemmat kuvaukset ja verkko-osoitteet kyseisen indikaattoritiedon yhteydessä. Indikaattoritiedot perustuvat suunnitelman valmistelutyön aikana käytettävissä olleeseen aineistoon. Osa indikaattoriaineistosta on vuodelta 2017, joten on huomioitava, että tämän hetken tilanne voi olla eri kuin indikaattoriaineiston esittämä näkemys.

2.1.1.1 Sotkanetin tilastoja ja analyysseja

Sotkanetin tilastot ovat Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) indikaattoripankki, tietopalvelu, joka tarjoaa kaikista Suomen kunnista viimeisimpään voimassa olevaan kuntajakoon perustuen keskeisiä väestön hyvinvointia terveyttä koskevia tietoja <https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/index>

			2014	2015	2016	2017	2018
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä info ind. 3219	Ilomantsi	yhteensä	10,4	13,0	10,6	9,3	
	Kuhmo		9,8	9,9	8,8	9,7	
	Nurmes		8,0	7,7	9,5	7,0	
	Sotkamo		4,9	5,2	5,9	5,3	
	Suomussalmi		6,8	7,8	9,9	9,5	
Päihdehuollon avopalveluissa asiakkaita / 1 000 asukasta info ind. 1271	Ilomantsi		0,0	0,0	0,0	1,8	12,9
	Kuhmo		17,1	18,9	19,1	20,5	10,4
	Nurmes		7,7	7,8	6,6	0,6	7,2
	Sotkamo		11,0	9,4	11,7	11,9	7,8
	Suomussalmi		11,8	14,2	12,7	13,7	11,8
Päihteiden vuoksi sairaaloiden ja terveyskeskusten vuodeosastoilla hoidetut potilaat / 1 000 asukasta info ind. 1278	Ilomantsi		7,1	6,6	5,9	5,7	6,0
	Kuhmo		6,0	5,0	4,2	5,6	4,0
	Nurmes		6,3	4,4	6,0	4,1	4,3
	Sotkamo		3,9	3,2	3,3	3,5	3,3
	Suomussalmi		4,4	3,2	3,4	4,3	3,4
Päihteiden vaikutuksen alaisena tehdyistä rikoksista syyllisiksi epäillyt / 1 000 asukasta info ind. 3896	Ilomantsi		10,2	9,7	11,6	19,5	11,7
	Kuhmo		14,1	13,4	13,9	12,8	17,2
	Nurmes		21,8	18,3	15,7	16,4	14,1
	Sotkamo		13,7	20,6	14,1	15,6	16,6
	Suomussalmi		15,9	8,2	10,0	7,1	6,6
Päihtyneiden säilöönnotot / 1 000 asukasta info ind. 3094	Ilomantsi		8,2	8,1	6,1	7,0	8,2
	Kuhmo		7,9	7,4	6,6	5,5	3,7
	Nurmes		19,7	18,9	17,9	16,6	12,6
	Sotkamo		4,2	4,2	4,3	5,8	5,4
	Suomussalmi		4,7	4,9	4,8	2,6	2,2

Poliisin tietoon tulleet rattijuopumustapaukset / 1 000 asukasta [Info 3089](#)

		2014	2015	2016	2017	2018
Ilomantsi	yhteensä	2,5	2,4	3,1	5,1	3,8
Kuhmo		4,7	4,7	3,0	3,3	4,3
Nurmes		3,8	3,9	3,9	3,9	4,4
Sotkamo		3,0	2,4	3,3	3,9	4,6
Suomussalmi		3,9	3,1	2,7	3,0	3,2

Poliisin tietoon tulleet huumausainerikokset / 1 000 asukasta [Info 3091](#)

		2014	2015	2016	2017	2018
Ilomantsi	yhteensä		0,0	0,8	1,6	0,6
Kuhmo		0,7	0,1	2,3	0,8	0,2
Nurmes		0,9	0,5	0,5	0,3	0,1
Sotkamo		0,6	0,4	0,2	0,4	0,6
Suomussalmi		0,8	0,1	0,1		0,4

Poliisin tietoon tulleet huumausaineiden käyttörikokset / 1 000 asukasta [Info 3092](#)

		2014	2015	2016	2017	2018
Ilomantsi	yhteensä	0,5		1,0	1,6	0,2
Kuhmo		0,3	0,2	0,9	1,5	1,1
Nurmes		2,6	1,1	1,6	0,8	1,0
Sotkamo		0,5	0,7	0,4	0,6	1,5
Suomussalmi		1,6	0,1	0,1		0,3

Ikääntyneiden tupakointi ja alkoholin käyttö:

			2013	2014	2015	2016	2017	2018
Päivittäin tupakoivien osuus (%), 65 vuotta täyttäneet info ind. 4406	Koko maa	yhteensä	6,6	7,1	7,1	8,0	6,4	6,6
	Kainuu		7,8	5,3	4,3			6,0
Päivittäin tupakoivien osuus (%), 75 vuotta täyttäneet info ind. 4407	Koko maa		3,1	3,5	3,2	3,0	3,4	2,5
	Kainuu		3,0					2,7

			2013	2014	2015	2016	2017	2018
Alkoholia liikaa käyttävien osuus (AUDIT-C) (%), 65 vuotta täyttäneet info ind. 4413	Koko maa	yhteensä	28,0	28,5	28,9	32,1	33,7	31,1
	Kainuu		28,6	22,8	27,5			27,0
Alkoholia liikaa käyttävien osuus (AUDIT-C) (%), 75 vuotta täyttäneet info ind. 4414	Koko maa		16,0	16,7	15,8	19,5	17,6	15,5
	Kainuu		16,4					13,9

Analyysi päihteiden käytöstä:

Sotkanetin indikaattoritietojen mukaan aikuisväestön alkoholin käytössä on havaittavissa laskeva trendi vertailuvuosien 2014–2018 kuluessa. Päihtyneiden säilöönnotot ovat myös laskeutuneet vuosien aikana. Päihtyneenä tehdyissä rikoksissa ja rattijuopumuksissa ei kuitenkaan ole vastaavaa trendiä havaittavissa. Alkoholia liikaa käyttävien ikääntyneiden osuus on pysytellyt Kainuussa tasaisesti samalla tasolla, lähes 30 % vastaavan ikäisestä väestöstä. Ikääntyneiden tupakointi on laskevassa trendissä. Erillisiä tietoja ikääntyneen väestön osalta ei ole Kuhmosta saatavilla. Poliisin tietoon tulleiden huumausaineiden käyttörikokset näyttävät olevan kasvussa.

2.1.1.2 Kouluterveyskyselyn tuloksia ja analyysseja

Kouluterveyskyselyssä on paljon tietoa nuorten näkemyksistä. Kouluterveyskyselyn tulokset ovat saatavissa niin ikään Terveyden- ja hyvinvointilaitoksen tietokannasta, Sotkanetistä.

Tässä suunnitelmassa indikaattoritiedot löytyvät seuraavista kysymyksistä peruskoulun 8. ja 9. luokan oppilaiden osalta: tyytyväinen elämäänsä, ei ole yhtään ystävää, tupakoi päivittäin, nuuskaa päivittäin, kokeillut kannabista vähintään kaksi kertaa, omalla paikkakunnalla on helppo hankkia huumeita (2017 ja 2019), tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa.

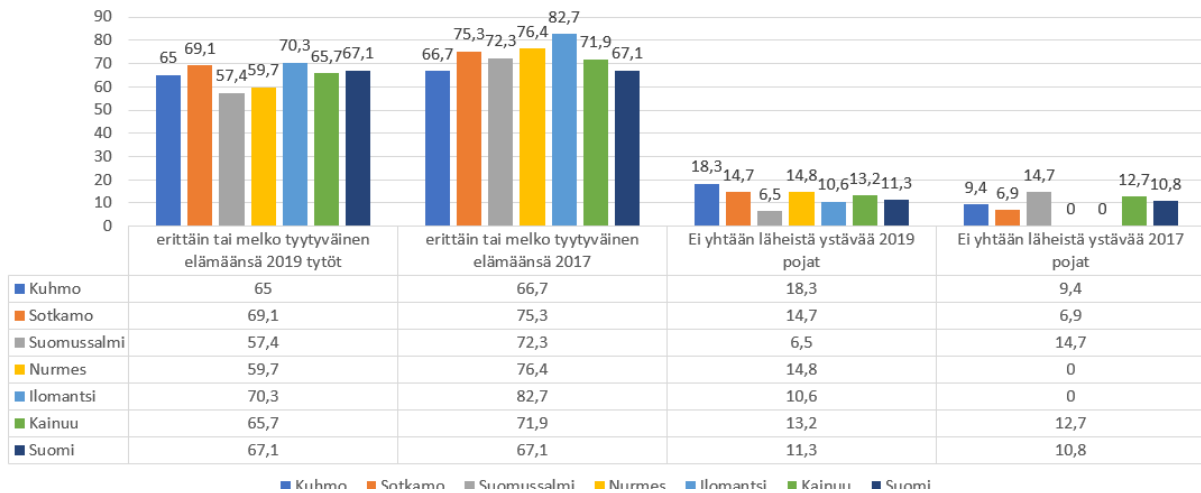
Kouluterveyskysely 2017/2019 Erittäin tai melko tyytyväinen elämäänsä, molemmat sukupuolet:

		Koko maa	Ilomantsi	Kuhmo	Nurmes	Sotkamo	Suomussalmi
yhteensä	2017	75,1	82,7	70,7	76,4	80,1	82,7
	2019	75,2	70,3	71,1	75,2	73,0	72,7

Kouluterveyskysely 2017/2019 Ei yhtään läheistä ystävää, molemmat sukupuolet:

		Koko maa	Ilomantsi	Kuhmo	Nurmes	Sotkamo	Suomussalmi
2017	yhteensä	8,5		4,9		7,4	9,3
2019		9,1	10,6	12,3	10,4	14,8	9,8

Kouluterveyskysely 2019/2017 Tyytyväisyys elämään/erittäin tai melko tyytyväinen sekä yksinäisyys/ei yhtään ystävää

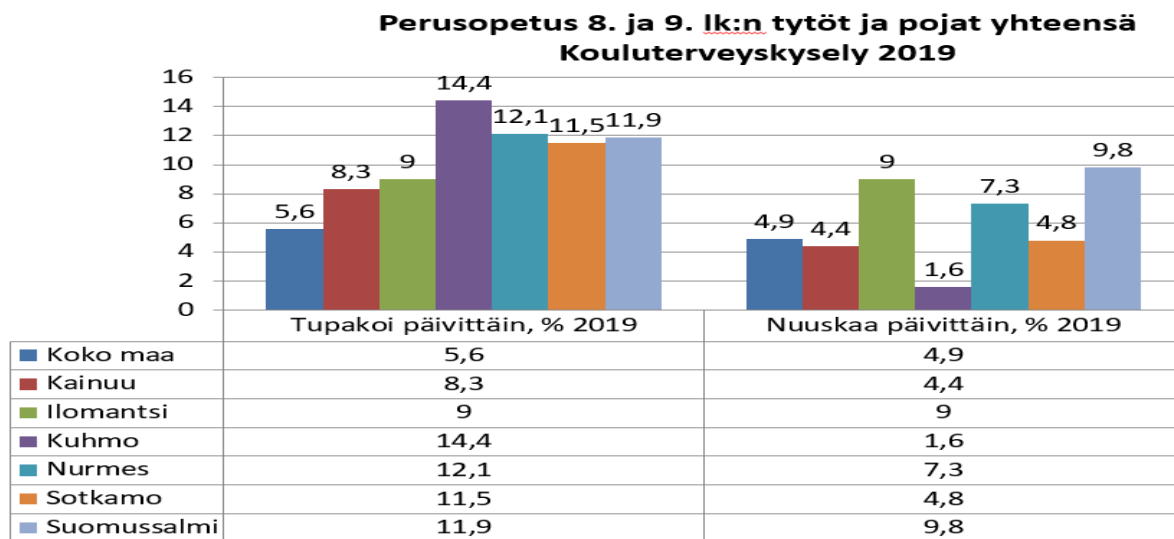

Analyysi koetusta elämäntyytyväisyydestä ja yksinäisyydestä:

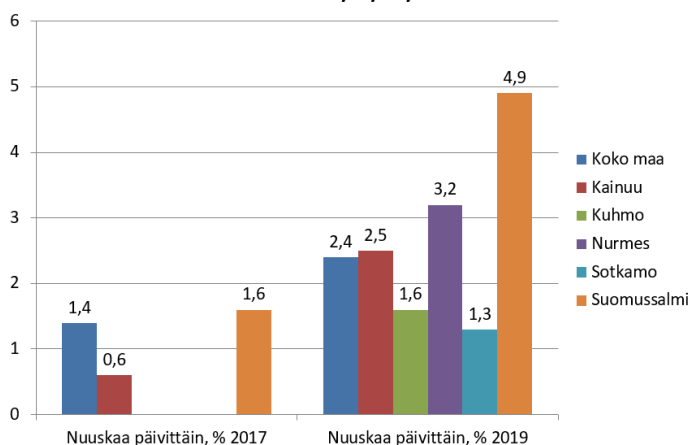
Noin 70 % kuhmolaisista 8.-9. luokan kuhmolaiset oppilaista kokee olevansa erittäin tai melko tyytyväinen elämäänsä. Tämä on harvemmin kuin koko maassa. Etenkin tytöt ovat tyytymättömiä ja tulos on hieman laskenut vertailuvuosien 2017 ja 2019 välillä. Sama sukupuolinen ero on havaittavissa vertailukunnissa.

Indikaattoritietojen mukaan yksinäisyys näyttäisi olevan lisääntynyt kahden vuoden vertailujaksolla niin Kuhmossa kuin muuallakin. Kuhmossa pojat kokevat useammin yksinäisyyttä kuin tytöt, mutta tilanne on parantunut vuodesta 2017 vuoteen 2019.

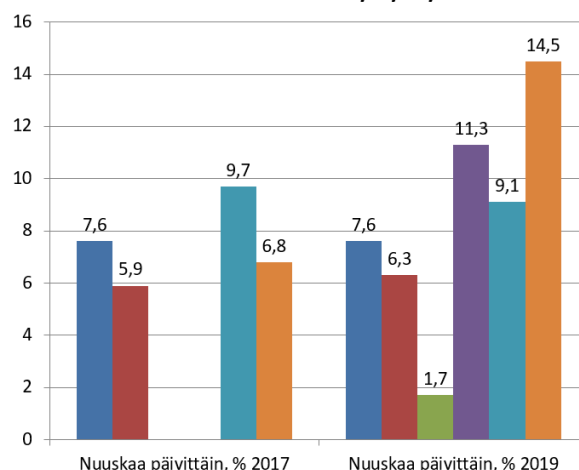
Tupakoi päivittäin/ Nuuskaa päivittäin:

Peruskoulun 8. ja 9. lk:n tytöt
Kouluterveyskysely 2019

Peruskoulun 8. ja 9. lk:n pojat
Kouluterveyskysely 2019

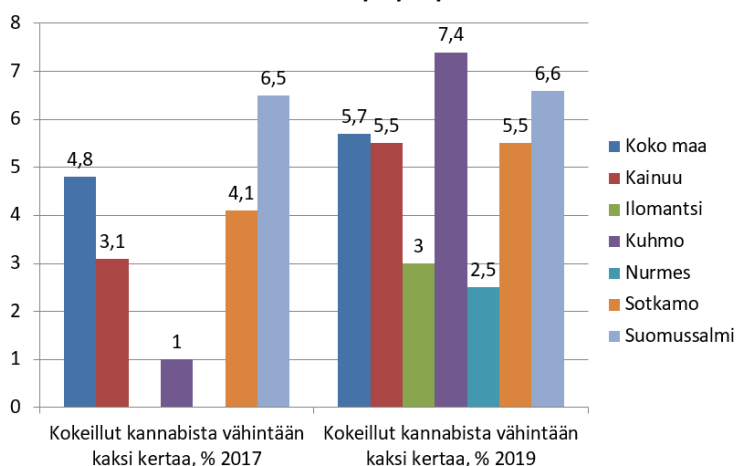

Analyysi nikotiinituotteista:

Kuhmon yläkoulun 8.-9. luokan oppilaat tupakoivat päivittäin useammin kuin vertailukunnissa. Koko maan vastaavan ikäiseen nuorisoon verrattuna Kuhmossa tupakointi on lähes kaksinkertaista. Vastaavasti nuuskan käyttö on kuhmolaisten nuorten keskuudessa indikaattoritietojen valossa harvinaista, joskin molemmat sukupuolet näyttäisivät käyttävän nuuskaa yhtälailla.

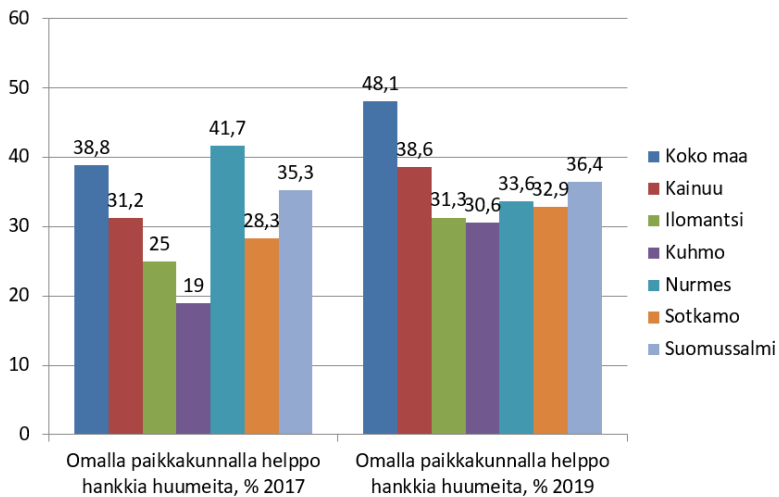
Kokeillut kannabista vähintään kaksi kertaa/ Omalla paikkakunnalla helppo hankkia huumeita:

Peruskoulun 8. ja 9. lk:n tytöt ja pojat yhteensä
Kouluterveyskysely 2019

Vertailussa on nostettu esille kysymys, kokeillut kahdesti, koska sillä osoitetaan, että kokeilu ei ole jäänyt nuorella yhteen kertaan. Kannabiksen käyttöä kysytään kouluterveyskyselyssä erillisenä kysymyksenä, koska nuoret eivät välttämättä miellä kannabista huumausaineeksi.

**Peruskoulun 8. ja 9. lk:n tytöt ja pojat yhteensä
Kouluterveyskysely 2019**

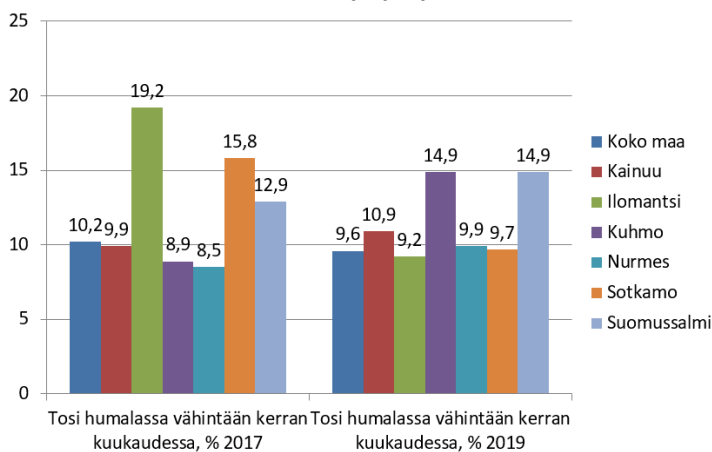

Analyysi kannabiksen käytöstä ja huumeiden saatavuudesta Kuhmossa:

Kannabiksen käyttökokeilut ovat kasvaneet merkittävästi vuodesta 2017 vuoteen 2019 Kuhmossa. Myös kokemus huumeiden hankkimisen helppoudesta on kasvanut merkittävästi. Yli kolmannes kuhmolaisista yläkoulun 8.-9. luokkalaisista kokee, että huumeita on helppo hankkia omalta paikkakunnalta.

Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa:

**Peruskoulun 8. ja 9. lk:n tytöt ja pojat yhteensä
Kouluterveyskysely 2019**

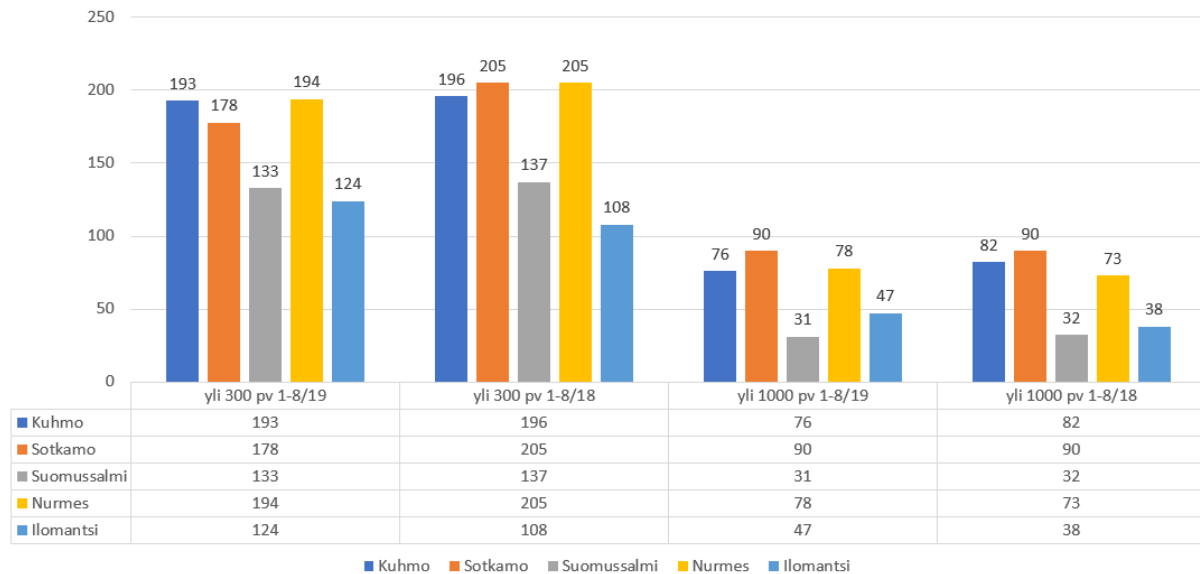
Analyysi alkoholin käytöstä:

Kuhmon 8.-9. luokan oppilaista 15 % kertoo olevansa tosi humalassa joka kuukausi. Se on muuta maata ja muita vertailukuntia, paitsi Suomussalmea, huomattavasti korkeammalla tasolla. Humalahakuinen juominen on myös yleistynyt parin viime vuoden aikana.

2.1.1.3 Kelaston tilastoja ja analyyseja

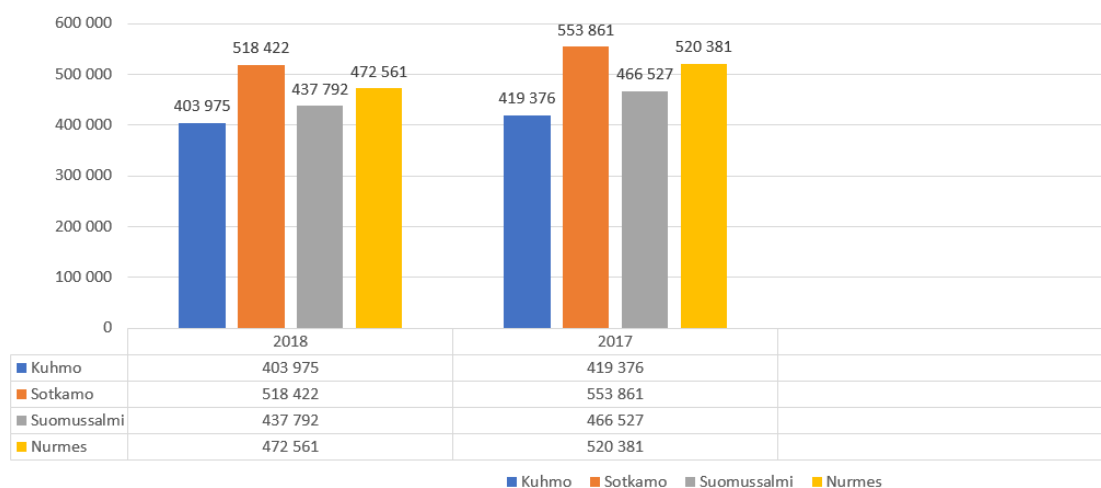
Kelan ylläpitämästä Kelasto –tietokantaan kootaan keskeinen tilastotieto Kelan hoitamasta sosiaaliturvasta <https://www.kela.fi/kelasto>

Kelaston tilasto yli 300 pv ja yli 1000 pv työmarkkinatuella olleet 1-8/2019 ja 1-8/2018

Perustoimeentulotuen saajat 2018 ja 2017

Lähde: [Kelaston tilastot](#)

Analyysi toimeentulosta:

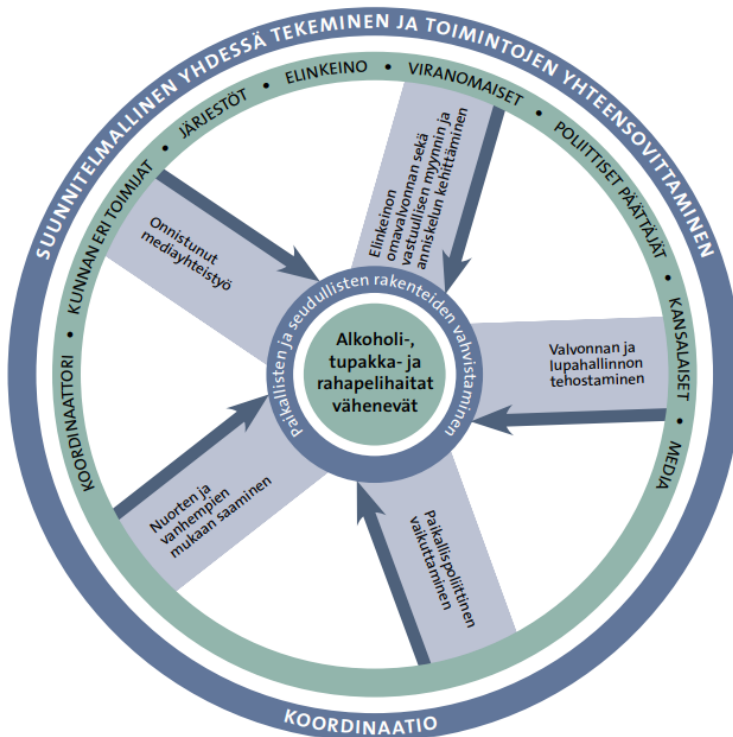
Kuhmossa työmarkkinatuella olevien määrässä on tapahtunut vuoden vertailuajankohdan aikana hienoista laskua samoin kuin perustoimeentulotuen saajien määrässäkin.

2.1.2. Kunnan asenne- ja päihdekulttuuri

Kuhmon avoin ennaltaehkäisevän päihdetyön tilaisuus järjestettiin Valtuustosalissa 28.11.2018 ja Kuhmon Hyvinvointijohtoryhmän työpaja 12.8.2019. Tilaisuuksissa nousi esille Kuhmon päihdekulttuurista seuraavat asiat:

- *Nuoret:* Suurin osa nuorista voi hyvin, mutta he jotka voivat huonosti, voivat todella huonosti. Hyvinvointi on siis jakautunut ääripäihin. Alaikäisiä nuoria poliisi tapaa ajoittain alkoholinkäytössä. Vuoden sisältä esimerkkinä tilanne, jossa alaikäisiä nuoria oli kokoontunut keskellä viikkoa koulun alueelle juopottelemaan. Kuhmossakin on nuuska huoli sekä huoli huumeiden käytön lisääntymisestä. Poliisi on kirjannut yhden alaikäisen tekemän tupakanmyyntirikkomuksen vuoden 2019 aikana, jossa nuuskaa on välitetty ansiotarkoituksessa. Kannabista kohtaan on syntynyt asenneongelma, joka on havaittavissa valtakunnallisesti. Moni nuori, kuten ei muutkaan ikäryhmät, miellä kannabista huumeeksi. Kaikki näpistykset eivät tule poliisin tietoon, koska niistä voidaan sopia asianosaisen ja kauppaliikkeen kesken, jos kauppaliikkeellä ei ole asiassa vaadetta.
- *Aikuiset – Ikääntyvät:* Kuhmossa lapset haetaan hoidosta ajallaan eivätkä huoltajat ole hakiessaan päihtyneitä tai huumausaineiden vaikutuksen alaisia. Aikuisväestön päihteiden käyttö ei näy julkisilla paikoilla, joten se voi olla jopa huonompi kuin tiedetään ja ongelmat voivat olla lisääntymässä. Poliisin tiedossa on joitakin huumausaineiden postilähetyksiä netistä tilattuna (amfetamiini, huumaavat lääkeaineet esim. Subutex). Päihdeongelmat muhivat monesti perheiltäkin piilossa. Päihteiden käyttöä lähipiirissä opitaan sietämään ja se on usein vaiettu salaisuus. Terveystieteiden henkilöstöllä on epäily vastataanko AUDIT –kyselyyn rehellisesti vai kaunistellaanko vastauksia. (AUDIT on Maailman terveysjärjestö WHO:n kehittämä testi, jolla arvioidaan alkoholinkäyttöön liittyviä riskejä ja haittoja.) Työelämässä olevilla esiintyy päihteiden viikonloppukäyttöä ja humalahakuista juomista, ns. perjantaipullo. Päihteiden käytössä on myös havaittavissa arkipäiväistymistä. Poliisin havaintojen mukaan huumausainetilanne vaikuttaa pysyneen ennallaan eli joitakin juttuja (kannabis, amfetamiini, subutex) vuositason ilmenee. Rahapeliongelmaa esiintyy myös Kuhmossa. Nettipokerin pelaajilla on havaittu olevan riippuvuus- ja rahaongelmia. Kauppaliikkeissä havaitaan usein eläkeläisiä pelikoneiden käyttäjinä. Tilaisuuksissa pohdittiin myös miten päihteiden ja lääkkeiden yhteiskäyttö vaikuttaa ikäihmisiin.

2.1.3. Kuhmon toimijaverkosto

Kuva: EHYT ry (lisätietoa EHYT ry:stä tämän suunnitelman sivulta 22)

Kuhmon kaupungissa toimii kaupunginhallituksen ehkäisevän päihdetyön monialainen työryhmä, joka toimii samalla nuorten ohjaus- ja palveluverkoston työryhmänä. Lisäksi säännöllisesti kokoontuu laaja-alainen ennaltaehkäisevän päihdetyön verkosto, johon kuuluu kaupunginhallituksen työryhmän lisäksi edustus varhaiskasvatuksesta, perusopetuksesta, oppilashuollosta, nuorisopalveluista, työllisyydenhoidosta, terveydenhuollosta, sosiaalitoimesta ja mielenterveystyöstä.

Kuhmon kaupungin työllisyydenhoito, nuoriso- ja liikuntapalvelut tukevat omalla toiminnallaan ennaltaehkäisevän päihdetyön tekemistä.

Kainuun soten eri sektoreiden ammatilliset toimijat toimivat sekä ennaltaehkäisevässä että korjaavassa päihdetyössä Kuhmossa ja Kainuussa.

Lisäksi aktiivisia toimijoita ennaltaehkäisevän työn kannalta ovat:

- Kuhmon evl-seurakunta:
 - o Lähiötuvan Raamattupiiri 1 x vk, ilmainen ruoka-/kahvitarjoilu, toteuttajana työntekijät (Kirkkoherra, diakoniatyöntekijä) ja seurakunnan vapaaehtoiset.
 - o Diakoniavastaanotto 2 x vk, klo 9-10. Taloudellinen avustaminen, keskusteluapu. Diakoniatyöntekijät.
 - o Nuorten kerhotoiminnan yhteydessä tarjotaan keskustelumahdollisuuksia päihteisiin liittyen. Vuonna 2019 - 2020 järjestetään kolme nuorten kerhoa viikossa.

- Rippikoululeirillä tapahtuu vuosittain puuttumista tupakka- ja nuuskatuotteiden osalta. Samalla otetaan aihe puheeksi.
- Lähiötuvan viikkotoiminta:
Lähiötupa on kerrostaloalueella sijaitseva asukastupa ja matalan kynnyksen kohtaamispaikka, jossa järjestetään erilaisia tilaisuuksia. Tuvalla on kahvila, tietokone, televisio, sanomalehtiä, biljardipöytä ja hävikkiruokaa. Tuvalla kokoontuu erilaisia ryhmiä. Aikuissosiaalityö jalkautuu tuvalle tapaamaan alueen asukkaita kerran viikossa ja siellä vierailee myös eri alan asiantuntijoita.
 - Kehittäjäryhmä
 - Löydetyt miehet –ryhmä
 - Naisten ryhmä
 - Sosiaalitoimi
 - Tietoisesti kohti parempaa –ryhmä
 - A-kilta
 - Bingo
 - kahvio
 - avustus- ja hävikkiruuan jakelu (paikallisista kauppaliikkeistä ja Tuupalan koulun keittiöltä)
 - Lähiötuvan omat sivut Facebookissa

2.2. Arvio tai analyysi riskitekijöistä, riskivaiheista ja suojaavista tekijöistä

Kuhmon avoin ennaltaehkäisevän päihdetyön tilaisuudessa 28.11.2018 ja Kuhmon Hyvinvointijohdoryhmän työpajassa 12.8.2019 keskusteltiin ja kirjattiin päihteisiin liittyviä riski- ja suojaavia tekijöitä.

Riskitekijät, esim. nivelvaiheet ja riskiryhmät

- Nuorten vapaa-ajan viettoon Tuupalan koulun piha-alueella liittyy havaintojen mukaan myös päihteiden käyttöä.
- Kuhmossa on ollut pitkään toisen asteen koulutuksena vaihtoehtona vain lukio. Keskusteluissa on herännyt huoli niistä nuorista, jotka eivät halua mennä lukioon, ja/tai joilla ei ole vielä valmiuksia lähteä kotoa maailmalle. Lukiossa olevalla nuorilla, joille lukiovalinta on ollut ”pakko”, seurauksena voi esiintyä lisääntyntä ahdistuneisuutta paineista, epäonnistumisista, turhautumisesta. Vuoden 2020 alussa alkoi Kuhmon Taitotehdas –hanke, joka tarjoaa toisen asteen ammatillista koulutusta. Kyseessä on kaksivuotinen hanke ja tavoitteena on, että toiminta vakiintuu hankejakson jälkeen.
- Harrastusvaihtoehtoja on runsaasti, mutta minne yläkouluikäiset harrastajat häviävät. Miten nuoret saadaan pysymään lapsuudessa aloitettujen harrastusten piirissä? Miten nuoret saadaan harrastustoimintaan mukaan? Yksinkin voi harrastaa hyviä harrastuksia, mutta huoli kohdistuu niihin nuoriin, jotka eivät harrasta mitään. Kouluterveyskyselyn mukaan Kuhmossa yläkoululaisista lähes 90 % ilmoittaa harrastavansa jotakin kerran viikossa.
- Suuret ikäluokat eläkkeellä – tunnistammeko eläköitymiseen liittyvät riskit?

Suojaavat tekijät, mitä Kuhmossa jo on ja mitä pitäisi olla

- Luonto, metsästys, kalastus, mopojen rassailu kuuluvat nuorten harrastuksiin. Niihin tukemisen/kannustaminen ja niiden mahdollistaminen
 - o metsästys- ja kalastusporukat ovat tärkeitä sosiaalisen kontaktin mahdollistajia
 - o pitäisikö olla vahvemmin aikuisen tuki/ohjaus nuorten harrastusten parissa?
- Perheiden tukeminen – kun perhe voi hyvin, lapset ja nuoretkin voivat hyvin. Etsitään hyviä malleja ja käytänteitä maailmalta ja otetaan niitä käyttöön myös Kuhmossa.
- Yhteisöllisyys on vahvuus – puututaan herkästi myös muiden kuin omien lasten ongelmiin.
- Harrastekortti toiminnan jatkaminen 6 – 18 –vuotiaille.
- Maksutonta kerhotoimintaa on tarjolla lapsille ja nuorille nuorisopalvelujen ja seurakunnan toimesta.
- Kannustetaan lapsia ja nuoria menemään ajoissa kotiin. Nuorisotilojen aukioloajat: arkisin nuorisotila kiinni klo 20.00, yläkouluikäisille sekä sitä vanhemmille nuorille yökahvila toiminta perjantaisin noin kerran kuukaudessa, joka päättyy klo 23.00.
- Koetaan, että keinoja huonosti voivien nuorten löytämiseksi on vähän: etsivä nuorisotyö on hyvä juttu, vastuu nuorten pahoinvointiin puuttumisessa on kaikilla ammattiryhmillä.
- Annetaan nuorille aikuisen malli kaikilla elämän osa-alueilla: vanhemmat, opettajat, valmentajat, ohjaajat...
- Tuetaan ja rohkaistaan nuoria hakeutumaan oppisopimuskoulutuksiin, jos jatko-opintopaikkojen saamisessa on ongelmia. Tarvittaessa kannustetaan nuoria Valma-opintoihin.
- Laaditaan kouluihin yhdessä oppilaiden kanssa puhelimen käytöstä pelisäännöt – kouluaika on ensisijaisesti opiskelua varten
- Kainuussa toimii Oulun poliisilaitoksen nettipoliisi Lauri Nikula. Hänet löytää somesta nimenimerkillä @poliisilauri ja Snapchatista ”poliisilauri”. Tätä tietoa kannattaa levittää niin työyhteisöissä kuin nuorten keskuudessakin!
- Työterveyshuolto, terveyskeskus, neuvolat, koulut ym. ammattilaiset aktiivinen *Puheeksi ottaminen!* – lapset huomioiden. Tarvittaessa kartoitetaan mahdollisuus järjestää ammattilaisille koulutusta puheeksi ottamiseen!
- Tunnistetaan päihteisiin liittyvä perinnöllisyyden riski. Riskin taakse ei saa mennä piiloon vaan herätetään huomaamaan, jos/kun henkilö alkaa toimia päihdevanhemman tavoin.
- Ohjataan sisäisen motivaation löytämisessä (ei syyllistetä – pyritään pois häpeästä).
- Läheisten kannustus motivoinnin keinona ja tukena. Tuetaan perheenjäseniä päihdekäyttämisen muutoksessa.
- Tuodaan riippuvuuksiin liittyviä aiheita aktiivisesti julkiseen keskusteluun – mm. some, paikallislehti.
- Jos havaitaan päihdeongelmaa, ohjataan hoitoon. Suojellaanko liian paljon työkavereita?
- Keksitään perjantaipullolle vaihtoehtoja. Miten muuten voisin viettää aikaani?

- Löytyisikö paikka humalaiselle? Kuhmossa ei ole paikkaa missä viettää päihtyneenä yhdessä aikaa. -> ”märkäpää” vertaistuki
- Kylien ikäihmisten kannustaminen harrastusten pariin ja vaihtoehtojen etsiminen miten he saavuttavat harrastukset. Olisiko mahdollista kyläyhdistysten ja entisten kyläkoulujen aktiivisempi hyödyntäminen?
- Eläkeläisille ja vanhuksille päivään rytmiä ja mielekästä tekemistä, myös viikonlopuille harrasteryhmiä
 - Lähiötupatoiminta, Tarinatupatoiminta, terveysliikuntaryhmät
 - ➔ Liikunnan Senioripassi käytänteen jatkaminen
 - ➔ Kaikukortin mainostaminen ja rohkaisu käyttöönottoon
 - ➔ Museokortin käyttöön otto v. 2020
- Tarjotaan ja turvataan kaikille kuntalaisille soveltuvia yhteisöllisyys-, osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia
 - Puurobaari, Avustukset liikunta-, -kulttuuri ja kyläyhdistystoimintaan
 - tavoitteena ylläpitää toimintaa, keskustelutilaisuudet järjestöille ja kyläyhteisöille
 - Työvireen Green Care (Honkalinna) ja kaveripalvelutoiminta, perustetaan kaikille avoin aistipuutarha Ikolan pappilan alueelle (Lisätietoa Green Care toiminnasta tämän suunnitelman sivulla 21.)
 - Tulomuuttopalvelut → pääsy yhteisöihin, seurat tähtiseuratoiminta – lista seuroista, jotka ottavat toimintaansa mukaan uusia jäseniä matalalla kynnyksellä
 - Tuetaan yhdistysten ja järjestöjen toimintaa

2.3. Viestintä valintojen ja päätöksenteon tukena

Kuhmon kaupunki viestii Ehkäisevän päihdetyön työryhmän nimissä aiheeseen liittyen mm. valtakunnallisen Ehkäisevän päihdetyön viikon aikana (vko 45) sosiaalisen median kanavillaan pyrkien kohdistamaan viestin kulloinkin teemana olevaan aiheeseen.

Hyvinvointisuunnitelman ja Ehkäisevän päihdetyön suunnitelman laadintaan liittyvistä yleisötapahtumista ja vaikuttamismahdollisuuksista sekä suunnitelmien valmistumisista laaditaan mediatiedotteet ja viestitään kaupungin omilla kanavilla.

Muulloin julkaistaan tiedotteita tarpeen mukaan. Muun muassa sometileillä julkaistaan tietoiskuja päihteiden aiheuttamista riskeistä ja haitoista sekä nostetaan esille tilastoista nousseita havaintoja. Kaupungin sosiaalisen median kanavilla (Facebook, Instagram ja Twitter) ja internetsivuilla kuhmo.fi jaetaan tietoa omista kuntalaisille suunnatuista palveluista, mutta myös yhdyspintayhteistyöhön liittyen eri toimijoiden ehkäisevää päihdetyötä tukevaan toimintaan liittyviä tiedotteita (esim. tapahtumatiedotteita sekä kerho- ja ryhmätoimintaan liittyvää tietoa). Kannustetaan yhteistyötahoja toimittamaan kuhmolaisille avoimista tilaisuuksista tietoa välitettäväksi kaupungin kanaviin.

Paikallislehti Kuhmolaisen toimittajien kanssa käymme aktiivisesti ajatusten vaihtoa päihteisiin ja päihdeilmiöihin liittyen ja toimittajat ovat ilmaisseet kiinnostuksensa uutisoida aiheesta.

Seurakunta tiedottaa aktiivisesti paikallislehti Kuhmolaisessa, sosiaalisen median kanavilla, internetsivuilla ja kauppojen ilmoitustauluilla. Tulevaisuudessa seurakunnan työntekijät jalkautuvat kohderyhmän pariin tiedottamaan seurakunnan toiminnoista. Kohderyhmiä lähestytään aktiivisesti myös kirjeitse.

Lähiötuvalla asukkaita on mahdollisuus kohdata kahvilatoiminnan tai ryhmätoimintojen yhteydessä ja näin tavoittaa alueen asukkaita myös viestinnällisissä asioissa. Lähiötuvalla asukkailla on mahdollisuus käyttää tietokonetta, lukea sanomalehtiä sekä katsella televisiota. Lähiötuvan toiminnoista tiedotetaan asukkaita säännöllisesti sosiaalisen median kanavassa Facebookissa ja kirjeitse.

TE-toimisto käyttää aktiivisesti sosiaalisen median kanavista Facebookia, Instagramia, Twitteriä ja YouTubea.

3. Toimintasuunnitelma

	Toiminta * nykyiset hyvät käytännöt * uudet toimet	Aikataulu	Vastuuhenkilö ja yhteistyökumppanit	Mittari
1. Yleinen ehkäisevä päihdetyö, esim. ammattilaisten osaamisen lisääminen, koulutukset	Kannabishankkeen Kannabis-koulutus-ammattilaisille	tammikuu 2020	Ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilö ja Ehkäisevän päihdetyön työryhmän pj	osallistujamäärä
	Ehkäisevän päihdetyön toimintasuunnitelman julkaisu kaupungin nettisivuilla	kevät 2020	Ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilö ja Ehkäisevän päihdetyön työryhmän pj	julkaistu
	Ammattilaisten osallistuminen THL, AVI, EHYT ry koulutuksiin	vuosi 2020	Tiedot koulutuksista jakaa Ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilö	tiedotteet jaettu laajalle ehkäisevän päihdetyön työryhmälle, koulutuksiin osallistutaan
2. Neuvolatoiminta ja varhaiskasvatus	Kainuun sote: audit- ja häkämittaus, varhaiskasvatuksen vuosikello			ovat käytössä
3. Kouluikäiset - Alakoulu - Yläkoulu - Lukio - kulttuuri- ja vapaa-aikatoimi - kolmas sektori	Tukitoimintoihin ohjaaminen tarvittaessa: - Väliinpuotoamisen ehkäisy	jatkuvaa	Kaikki ammattitoimijat	Kouluterveyskyselyn tulokset
	Eri toimijoiden välinen yhteistyö	jatkuvaa	Kaikki ammattitoimijat	kohtaamiset

3.1. - nuorisotyö - etsivä nuorisotyö - nuorten työpaja	Päihdevalistus-päivä, tietoiskut koululla ja nuorisotilalla, some kampanjoissa mukana oleminen. Nuorisotyön oma päihdeohjelma.	vuosi 2020	nuorisopalveluiden henkilöstö	tapahtumien määrä tavoitettujen nuorten määrä
4. Työikäiset - työpaikat - työpaikkojen päihdeohjelmat - kulttuuri- ja vapaa-aikatoimi - kolmas sektori	Työterveystarkastukset, Työhyvinvointikyselyt, Tyky-toiminta, Ammattiyhdistystoiminta	jatkuvaa	Työnantajat Henkilökohtainen oma vastuu	Sotkanetin tilastot
5. Työelämän ulkopuolella olevat -Kotona lasta tai omaista hoitavat -Työttömät -Pitkällä sairaalalla olevat -Eläkeläiset - kolmas sektori	Kaikukortti Museokortin käyttöönotto Liikunnan senioripassi (lisätietoa kortteihin liittyen tämän suunnitelman sivulla 21) Perhekahvilatoiminta TE-toimisto: Työttömän tukitoimet työllistymiseen. Aktivointisuunnitelma, Työllistymissuunnitelma, Puheeksi ottaminen, Varhainen puuttuminen, Palvelutarpeen arviointi. Terveystarkastukseen ohjaaminen. Työkyky-koordinaattorin palvelut.	olemassa vuosi 2020 olemassa olemassa olemassa	Kainuun sote kulttuuripalvelut liikuntapalvelut MLL (Mannerheimin Lastensuojeluliitto) TE-toimisto Työllisyydenhoidon palvelualue Kuhmon Työvire ry Nuorisopalvelut	kaikukorttien määrä museokorttien määrä lunastettujen senioripassien määrä osallistujien määrä työttömien-/työllistyneiden määrät

	Moniammatillinen yhteistyö. Tarinatupa	olemassa	Kuhmon kaupunki yhdistykset	tilojen käyttöaste, osallistujamäärät
6. Pakka-toiminta - kysynnän ja tarjonnan vuorovaikutus (yhteistyö esim. kauppojen ja ravintoloiden kanssa) - festarit - ym.	Yrittäjien aamukahveilla esille yrittäjien huolet alaikäisten päihteiden käytöstä tai havainnot alkoholikulttuurista	vuosi 2020	vetovoimaisuuden palvelualue	tapaamiset yrittäjien kanssa
7. Yhteisöjen toiminta	Lähiötuvan Raamattupiiri 1 x vk, ilmainen ruoka-/kahvitarjoilu, toteuttajana työntekijät ja seurakunnan vapaaehtoiset. Diakoniavastaanotto 2 x vk, klo 9-10. Taloudellinen avustaminen, keskusteluapu. "Arkinen ateria" 1x/kk. Tavoitteena matalan kynnyksen kohtaamispaikka vähävaraisille ja yksinäisille. Seurakunnan nuorten kerhotoiminta 3x/vk0 ja ripikoulut	olemassa olemassa tammikuu 2020 olemassa	Kirkkoherra ja diakoniatyöntekijä Diakoniatyöntekijät Diakoniatyöntekijät ja Martat srk nuorisotyön ohjaaja + vapaaehtoiset	osallistujamäärät
8. EPT-viikko vk 45 - teeman viestintä - tapahtumat - peliviikko 45 - ruutuaika	Vuosittaiseen teemaan liittyvä viestintä kaupungin somekanavissa ja mediatiedote paikallislehteen	valmistelut vko 44/2020 mennessä postaukset vko45/2020 olemassa	Viestintätiimi kaikki toimijat	postausten määrä, paikallislehti-näkyvyys materiaali levitetytynyt laajalti Kuhmossa eri toimipisteissä

	Ehyt ry kampanja materiaalin hyödyntäminen, näkyväksi tekeminen Jokainen yksikkö/yhteisö tekee vuosittaisen toteutuksen omaan toimintaansa sopivaksi			
9. Haittojen ehkäisy lähiyhteisöissä, esim. perheet, asuinalueet, kylät "paikallisparlamentit" ja muut vapaat yhteisöt (4.sektori)	Kaupungin vaikuttamistoimielinten aktivoiminen mukaan EPT-työhön: Nuorisovaltuusto, Vanhusneuvosto, Maaseudun neuvottelukunta, Mökkiäistoimikunta Lähiötupa, matalan kynnyksen kohtaamispaikka, (moniongelmainen asuinalue)	kevät 2020	EPT-yhdyshenkilö, demokratia-yhdyshenkilö Monialainen ohjausryhmä toiminnan tukemiseksi ja kehittämiseksi	EPT-näkyvyys toiminnassa Kirjallinen palaute, osallistujia 15–20 hlö/päivä

Toimintasuunnitelma on hyväksytty Ennaltaehkäisevän päihdetyön työryhmässä 26.2.2020.

4. Lisätietoa ehkäisevästä päihdetyöstä

Laki ehkäisevästä päihdetyön järjestämisestä 523/2015:

Julkinen valta huolehtii tämän lain mukaisesti alkoholin, tupakan, huumausaineiden ja muiden päihtymiseen käytettävien aineiden sekä rahapelaamisen aiheuttamien haittojen ehkäisystä yhteistyössä yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150523>

4 §

Sosiaali- ja terveysministeriö johtaa ja Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos kehittää ja ohjaa ehkäisevää päihdetyötä koko maassa yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa.

Aluehallintovirastot ohjaavat toimialueensa ehkäisevää päihdetyötä, suunnittelevat ja kehittävät sitä yhteistyössä muiden viranomaisten ja yhteisöjen kanssa sekä tukevat toimialueensa kuntia ehkäisevän päihdetyön toteuttamisessa ja kehittämisessä.

STM, Sosiaali- ja terveysministeriö:

Ehkäisevä päihdetyö on päihteiden aiheuttamien haittojen ennaltaehkäisyä ja vähentämistä. Työn tavoitteena on vähentää päihteiden kysyntää, saatavuutta, tarjontaa ja päihdehaittoja sekä edistää terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia. <https://stm.fi/ehkaiseva-paihdetyo>

STM on laatinut julkaisun: Ehkäisevän päihdetyön TOIMINTAOHJELMA – Alkoholi-, huume- ja rahapelihaittojen sekä tupakoinnin vähentäminen (Julkaisu 2015:19) <https://stm.fi/julkaisu?pubid=URN:ISBN:978-952-00-3746-8>

THL, Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos:

Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) on sosiaali- ja terveysministeriön alaisuudessa toimiva itsenäinen tutkimuslaitos, joka tutkii ja seuraa väestön hyvinvointia ja terveyttä ja kehittää toimenpiteitä niiden edistämiseksi. Keräämme ja tuotamme tutkimukseen ja tietoaistoihin perustuvaa tietoa. Lisäksi tarjoamme asiantuntemusta ja ratkaisuja, joita sidosryhmämme voivat käyttää päätöksenteossa ja työnsä tukena. Palvelemme monipuolisesti eri tahoja: valtion, kuntien ja maakuntien päättäjiä, sosiaali- ja terveysalan toimijoita, järjestöjä, tutkimusmaailmaa ja kansalaisia. Autamme asiakkaitamme ja kumppaneitamme turvaamaan suomalaisille hyvän elämän oikeudenmukaisessa ja uudistuvassa hyvinvointiyhteiskunnassa. <https://thl.fi/fi/web/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/ehkaiseva-paihdetyo>

Aluehallintovirasto:

Ehkäisevään päihdetyöhön on luotu alueelliseen koordinaatioon perustuva malli, jossa aluehallintovirastoilla on keskeinen rooli. Ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä koskevan lain (523/2015) mukaan aluehallintovirastot: ohjaavat toimialueensa ehkäisevää päihdetyötä, suunnittelevat ja kehittävät sitä yhteistyössä muiden viranomaisten ja yhteisöjen kanssa, tukevat toimialueensa kuntia ehkäisevän päihdetyön toteuttamisessa ja kehittämisessä. Aluehallintovirastojen keskeisiä ohjauksen ja tuen keinoja ovat: kunnissa toimivien yhdyshenkilöiden verkoston ylläpito, ennakoivan valvonnan kuntakäynnit ja vuorovaikutusohjaus, alueellisten päihdetilastojen koostaminen sekä yhteistyökoukukset ja koulutukset. Jokaisessa aluehallintovirastossa toimii ylitarkastaja, jonka yhtenä tehtävänä on ehkäisevän päihdetyön koordinointi alueellaan. Hänen tukena toimii alueellinen poik-kihallinnollinen työryhmä, jonka tehtäviin kuuluu ehkäisevän päihdetyön edistäminen, seuranta ja arviointi sekä alueellisen koordinaation tukeminen. <https://www.avi.fi/web/avi/ehkaiseva-paihdetyo>

EHYT ry:

EHYT tuottaa menetelmiä, tietoa ja apua eri-ikäisten suomalaisten ja yhteisöjen terveiden elämäntapojen pohjaksi. Järjestön lähtökohtana on, etteivät päihteet kuulu työelämään, liikenteeseen, raskausaikaan, lapsuuteen eikä nuoruuteen. Lapsilla ja nuorilla on oikeus turvalliseen ja päihteettömään kasvu ympäristöön, jonka aikuinen mahdollistaa omilla valinnoillaan. EHYT nojaa tutkittuun tietoon ja tekee sen pohjalta päihdepolitiikkaa sekä päihdeyhteistyötä. EHYT on asiantuntijajärjestö, tukija ja vaikuttaja. Se on samalla kansalaisjärjestö - inhimillinen areena vapaaehtoistoiminnalle, vertaistuelle ja ihmisten kohtaamiselle. Toiminnassa yhdistyvät jäsenjärjestöjen ympäri Suomen tekemä vapaaehtoistyö ja oman henkilöstön osaaminen. <http://www.ehyt.fi>

EPT-verkosto:

Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto edistää yksilöiden ja yhteisöjen hyvinvointia ja ehkäisevän päihdetyön edellytyksiä. Ehkäisevän päihdetyön verkosto yhdistää lähes 50 järjestöä, jotka haluavat ehkäistä ja vähentää päihdehaittoja. <https://www.ept-verkosto.fi/>

Pakka-toiminta:

Pakka-toimintamallin mukaisella työllä vaikutetaan paikallisiin yhteisöihin alkoholi-, tupakka- ja rahapelihaittojen ehkäisemiseksi. Toimintamallissa huomiota kiinnitetään erityisesti alkoholin, tupakan ja rahapeliin saatavuuden sääntelyyn kysynnän vähentämisen rinnalla. Pakka-toiminnan tavoitteena on: • ehkäistä suunnitelmallisesti ja yhteistyössä alueen alkoholiin, tupakointiin ja rahapelaamiseen liittyviä haittoja • ehkäistä ja vähentää nuorten ja aikuisten alkoholin käyttöä, tupakointia ja ongelmia aiheuttavaa rahapelaamista • nostaa alkoholin käytön, tupakoinnin ja rahapelaamisen aloitusikää • vähentää humalajuomista ja siitä aiheutuvia haittoja.

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/114853/THL_Pakkahaitari2015_verkko.pdf?sequence=3

Green Care:

ESR-rahoitteinen Kuhmon Green Care-hanke toimi Kuhmossa vuosina 2015-2018 ja hankkeen päätyttyä siinä kehitettyä green care-toimintametodia käytetään pysyvästi osana Kuhmon Työvire ry:n työllistämistoimintaa. Green care-metodiin perustuvan työllistämisen kautta Kuhmon Työvire ry hoitaa Ikolan Pappilan puutarhapalstaa ja ylläpitää Ikolan Pappilan alueella olevaa Lintumetsän polkua. (Alla Kuhmon Green Care-hankkeessa luotu Lintumetsän palvelupolun mallinnus.)

<https://www.kuhmontyovire.fi/green-care/>

Kaikukortti:

Kaikukortilla voi hankkia maksuttomia pääsylippuja esimerkiksi festivaaleille, teatteriin tai konsertteihin! Kaikukortilla voi hankkia maksutta myös kansalaisopiston kurssipaikkoja. www.kaikukortti.fi

Museokortti:

Museokortti on 12 kk voimassa oleva valtakunnallinen kortti museoihin.

<https://www.museot.fi/museokortti/>

Liikunnan senioripassi:

Senioripassit +65v +80v +90v on Kuhmon kaupungin oma liikuntatuote ikääntyneille. Senioripassi on henkilökohtainen ja sen saa käyttöönsä sinä vuonna jolloin täyttää 65 -vuotta.

<https://www.kuhmo.fi/kulttuuri-ja-vapaa-aika/liikuntapalvelut/uimahalli/hinnastot/>

Lähteet:

Finlex, Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä. Viitattu 13.10.2019 <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150523>.

Ehyt ry. Anne Huotarin aineistoa 2019.

Kelan Kelasto-tietokanta. <https://www.kela.fi/kelasto>.

Kuhmon kaupunginhallituksen päätös § 207 9.10.2018.

Kuhmon poliisin havaintoja paikallisesta päihdekulttuurista 2020.

Sotkanet, THL. <https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/index>.

STM julkaisuja 2015:19 Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelma.